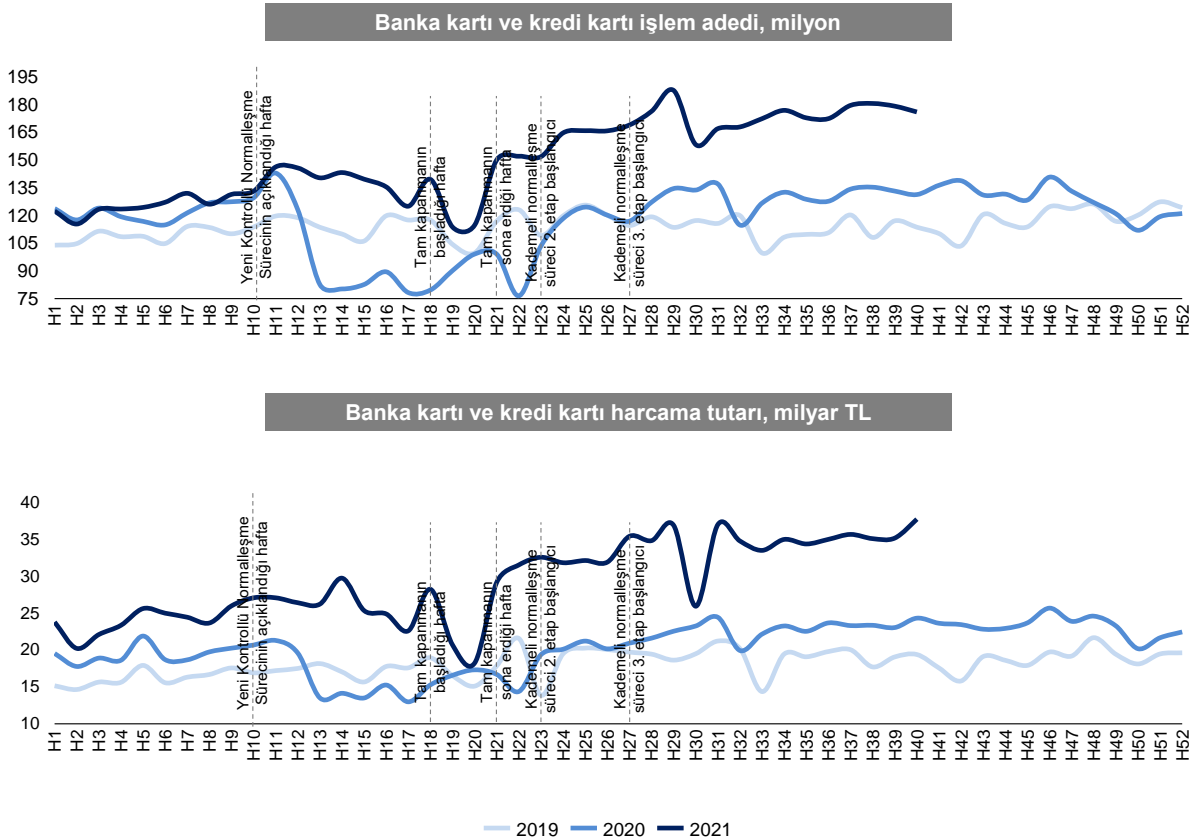

Eylül ayında eğitim harcamaları arttı, kartlı harcamaların üçte biri çevrim içi

Eylül ayında kartlı harcamalar tutar ve işlem adedi olarak sınırlı seviyede değişmiş ancak, 10 Eylül haftasında kısmi yoğunluk yaşanmıştır.

Eylül ayında kartlı harcamalar geçen aya göre tutar olarak yüzde 0,4 artarken, işlem adedi olarak ise yüzde 0,1 azalmıştır. Haftalık hareketler incelendiğinde, 3, 10 ve 24 Eylül haftalarında harcama tutarı sırasıyla yüzde 2, yüzde 2 ve yüzde 0,2 artarken; 17 Eylül haftasında yüzde 2 azalmıştır. İşlem adedi tarafında ise 10 Eylül haftasında yüzde 4 artış görülürken, diğer haftalardaki değişimler sınırlı seviyede gerçekleşmiştir. 10 Eylül haftasının daha hareketli olmasında, 2021-2022 eğitim ve öğretim döneminin 6 Eylül 2021 tarihi itibarıyla başlaması ve okulların tüm kademelerde yüz yüze ve tam zamanlı açılmasının etkili olduğu düşünülmektedir (Şekil 1).

Şekil 1 - Banka kartı ve kredi kartı işlem adedi ve harcama tutarı, 2019 – 2021*

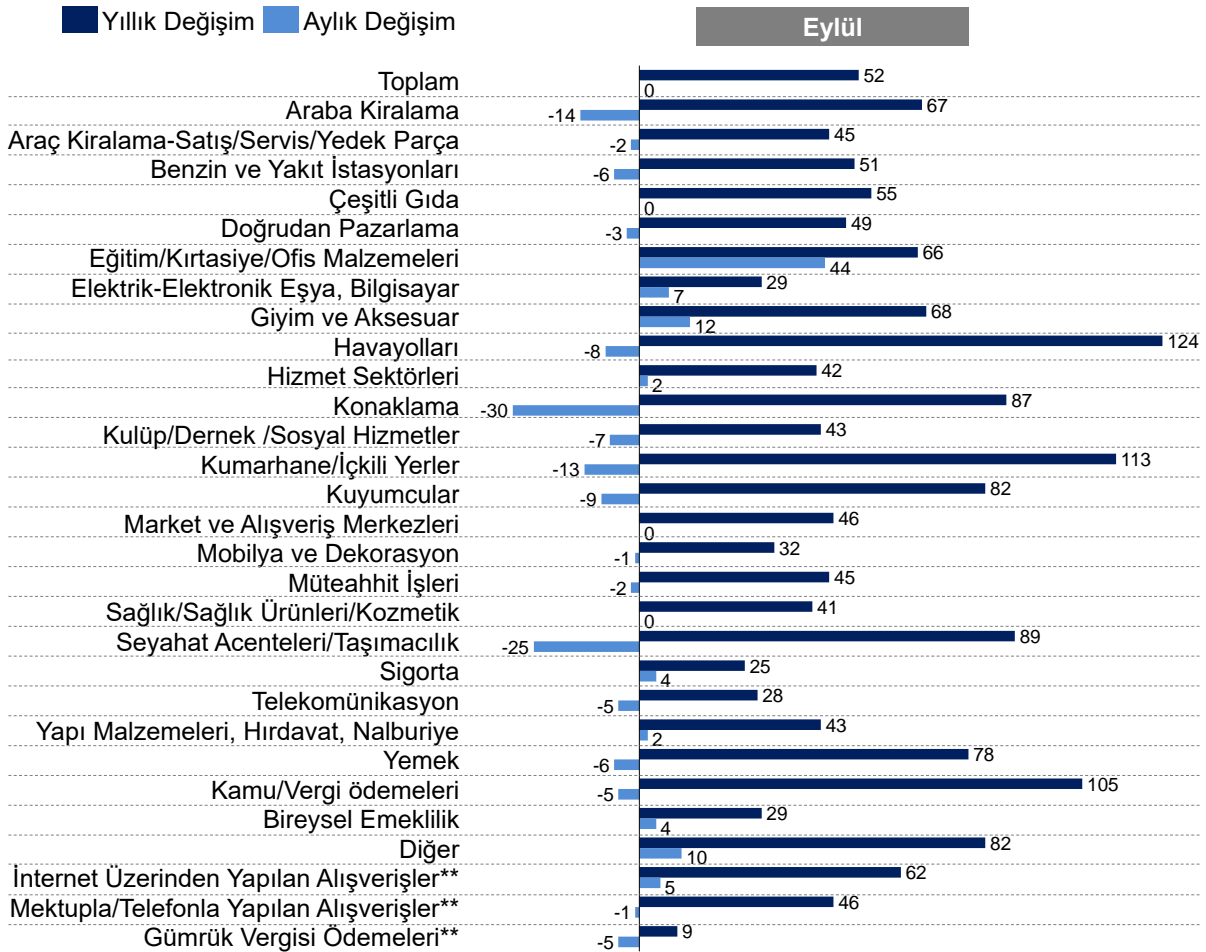
Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi

(*) 2019 yılı değerleri, 4 Ocak - 27 Aralık 2019; 2020 yılı değerleri, 3 Ocak – 25 Aralık 2020; 2021 değerleri; 1 Ocak – 1 Ekim 2021 tarihlerini kapsamaktadır.

Eylül ayında en yüksek aylık artışlar eğitim harcamalarında gerçekleşmiştir.

Eylül ayı genelinde 26 harcama grubunun 2/3'ünde düşüş gerçekleşmiştir. Konaklama (yüzde 30) en fazla azalan harcama grubu olurken, seyahat acentaları/taşımacılık (yüzde 25), araba kiralama (yüzde 14) ve kumarhane/içkili yerler (yüzde 13) harcamaları da yüksek oranlı düşüşler kaydetmiştir. Diğer taraftan, eğitim/kırtasiye/ofis malzemeleri harcamaları geçen aya göre yüzde 44 oranında artarken, giyim ve aksesuar ile elektrik-elektronik eşya ve bilgisayar harcamaları da artış gösteren diğer kalemler olmuştur. Söz konusu gelişmelerde yaz tatilinin sona ermesi ve yüz yüze eğitimin başlamasının etkili olduğu görülmektedir (Şekil 2).

Şekil 1 - Banka kartı ve kredi kartı ile yapılan harcama tutarının aylık ve yıllık değişimleri (Eylül 2021), % *

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

(*) Sektör kategorilerine ilişkin ayrıntılı bilgiye ulaşmak için bakınız:

https://evds2.tcmb.gov.tr/help/videos/Metaveri_K_Kartlari_Harcama_Tutari.pdf

(**) İnternet üzerinden yapılan alışverişler, mektupla/telefonla yapılan alışverişler ve gümrük vergisi ödemeleri ayrı bir harcama kalemi olmayıp, alışveriş yöntemini ifade etmektedir.

Kartlı harcamalar Eylül ayında yıllık bazda yüzde 52 artış kaydetmiştir.

Harcama gruplarına göre bakıldığında, Eylül ayında kalemlerin tamamında yıllık olarak artış gözlenmiştir. En yüksek artışlar havayolları (yüzde 124), kumarhane/içkililer yerler (yüzde 113), kamu/vergi ödemeleri (yüzde 105), seyahat acenteleri/taşımacılık (yüzde 89), konaklama (yüzde 87), diğer (yüzde 82), kuyumcular (yüzde 82), yemek (yüzde 78) ve giyim ve aksesuar (yüzde 68) hizmetlerinde görülmüştür. Bunun yanı sıra, elektrik-elektronik eşya ve bilgisayar (yüzde 29) ile telekomünikasyon (yüzde 28) gibi sektörlerde artışların ortalamasının gerisinde olması dikkat çekmektedir. Söz konusu harcamalar pandemiyle birlikte yaygınlaşan uzaktan çalışma uygulamalarının desteğiyle hızla artmış ancak, son aylarda ivme kaybetmiştir (Şekil 2 ve Şekil 3).

Şekil 3 - Banka kartı ve kredi kartı ile yapılan harcama tutarlarının yıllık değişimi (Eylül 2020 – Eylül 2021), % *

	Eyl.20	Eki.20	Kas.20	Ara.20	Oca.21	Şub.21	Mar.21	Nis.21	May.21	Haz.21	Tem.21	Ağu.21	Eyl.21
Toplam	22,6%	29,7%	24,4%	15,3%	19,0%	24,1%	50,0%	79,9%	56,3%	60,1%	48,5%	55,7%	52,3%
Araba Kiralama	35,7%	52,0%	34,2%	8,0%	17,0%	19,2%	79,4%	197,2%	150,7%	144,4%	100,8%	80,6%	67,0%
Araç Kiralama-Satış/Servis/Yedek Parça	51,9%	50,2%	42,8%	28,9%	35,1%	30,9%	60,7%	100,5%	44,5%	52,3%	38,4%	53,8%	45,5%
Benzin ve Yakıt İstasyonları	8,1%	15,5%	13,1%	1,4%	5,3%	12,2%	39,6%	110,0%	92,3%	69,4%	57,4%	47,1%	50,8%
Çeşitli Gıda	31,5%	35,2%	32,0%	29,5%	37,2%	35,3%	41,6%	53,2%	50,3%	48,8%	49,7%	55,7%	54,5%
Doğrudan Pazarlama	19,5%	21,8%	28,2%	14,4%	2,6%	-2,1%	2,2%	13,2%	1,1%	7,8%	16,8%	53,0%	49,3%
Eğitim / Kırtasiye / Ofis Malzemeleri	1,2%	30,7%	1,5%	-12,2%	-3,9%	13,1%	54,3%	70,5%	23,2%	35,0%	27,8%	52,8%	65,6%
Elektrik-Elektronik Eşya, Bilgisayar	122,0%	119,0%	89,7%	93,0%	80,6%	66,8%	90,1%	82,0%	47,1%	33,7%	35,2%	38,8%	29,4%
Giyim ve Aksesuar	6,1%	24,0%	5,5%	-17,2%	-9,5%	-1,7%	70,9%	204,6%	76,5%	65,9%	51,6%	57,8%	68,0%
Havayolları	-33,5%	-33,1%	-39,3%	-41,1%	-46,8%	-47,9%	78,1%	1443,8%	762,5%	417,5%	177,4%	126,8%	123,8%
Hizmet Sektörleri	21,9%	22,4%	18,7%	9,0%	13,4%	11,1%	40,1%	64,0%	39,8%	43,6%	33,8%	45,9%	42,3%
Konaklama	-1,1%	0,4%	-20,6%	-41,2%	-30,9%	-20,2%	82,2%	1108,6%	841,1%	369,9%	201,2%	101,6%	86,5%
Kulüp / Dernek / Sosyal Hizmetler	8,7%	35,0%	19,8%	8,7%	1,8%	0,7%	37,1%	84,7%	36,3%	98,9%	41,0%	68,1%	43,4%
Kumarhane /İçkililer Yerler	-15,9%	-22,4%	-65,3%	-90,7%	-89,2%	-87,7%	-45,7%	152,6%	86,6%	79,6%	131,6%	97,1%	112,7%
Kuyumcular	-1,8%	-20,3%	-26,3%	-26,1%	42,8%	80,2%	118,3%	248,9%	76,5%	95,9%	65,4%	89,1%	82,0%
Market ve Alışveriş Merkezleri	43,3%	61,9%	56,8%	57,4%	58,1%	49,5%	29,0%	37,2%	38,8%	44,4%	42,5%	51,8%	45,6%
Mobilya ve Dekorasyon	40,7%	51,5%	44,6%	22,5%	22,7%	20,1%	71,8%	121,2%	32,1%	32,0%	22,7%	38,8%	32,1%
Müteahhit İşleri	50,4%	56,4%	203,0%	46,1%	49,4%	53,1%	83,7%	124,0%	67,2%	62,7%	41,9%	54,5%	44,9%
Sağlık/Sağlık Ürünleri/Kozmetik	41,7%	37,3%	34,6%	18,2%	20,1%	19,9%	49,1%	159,9%	89,3%	59,6%	40,8%	51,9%	41,1%
Seyahat Acenteleri/Taşımacılık	-40,6%	-32,1%	-35,2%	-35,3%	-14,9%	-9,1%	41,4%	309,6%	290,1%	228,9%	96,1%	97,9%	89,0%
Sigorta	26,1%	29,4%	18,3%	14,2%	10,1%	4,4%	14,4%	24,8%	6,4%	16,2%	11,5%	27,0%	25,5%
Telekomünikasyon	62,2%	60,0%	51,3%	50,6%	60,1%	70,2%	101,9%	111,8%	66,5%	72,1%	35,2%	38,4%	28,2%
Yapı Malzemeleri, Hırdavat, Nalburiye	54,5%	55,2%	52,6%	45,7%	68,4%	57,1%	73,7%	115,2%	69,4%	66,0%	42,6%	53,7%	43,4%
Yemek	22,2%	23,3%	-10,4%	-44,9%	-39,5%	-35,7%	46,7%	290,2%	182,9%	100,5%	87,8%	83,5%	78,5%
Kamu/Vergi ödemeleri	-57,4%	-56,8%	-50,5%	-40,1%	-42,7%	-5,0%	25,9%	12,3%	1,9%	40,2%	33,8%	63,7%	104,7%
Bireysel Emeklilik	17,3%	9,3%	14,0%	21,3%	24,0%	21,8%	24,8%	27,0%	26,2%	29,1%	23,2%	28,6%	28,7%
Diğer	40,9%	44,6%	73,4%	60,8%	166,6%	125,9%	133,2%	145,4%	133,1%	121,3%	55,9%	77,9%	82,3%
İnternet Üzerinden Yapılan Alışverişler**	50,9%	58,7%	57,7%	61,9%	50,2%	64,3%	105,1%	84,9%	74,8%	88,2%	56,8%	66,0%	62,2%
Mektupla/Telefonla Yapılan Alışverişler**	29,3%	44,0%	40,2%	33,6%	31,7%	30,9%	52,7%	67,2%	55,4%	73,3%	57,8%	72,0%	46,2%
Gümrük Vergisi Ödemeleri**	-96,6%	-93,7%	-97,2%	-96,3%	-95,5%	-93,1%	-91,8%	-89,4%	-92,8%	17,2%	22,6%	23,4%	9,1%

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

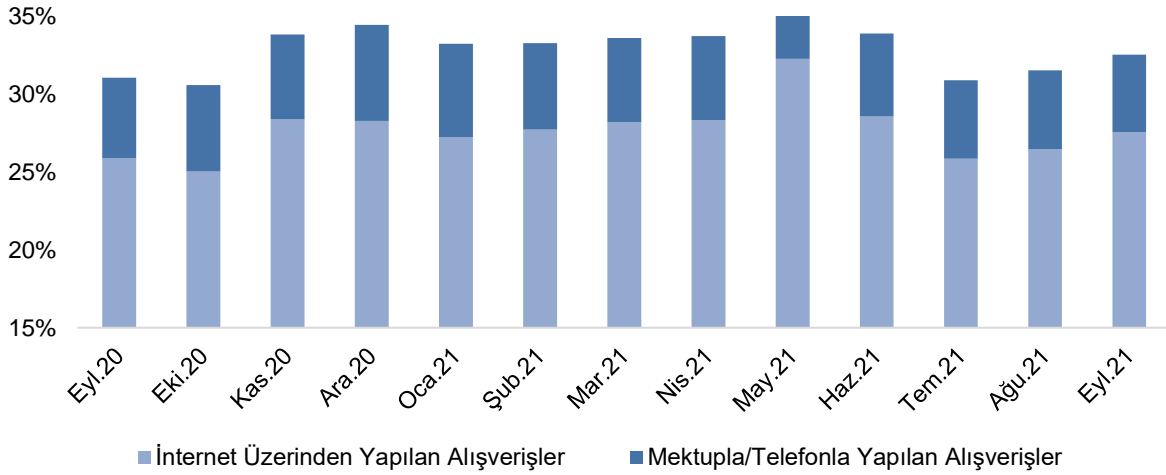
(*) İsy haritasında açık mavi ilgili sektörün aylar içindeki en yüksek değerlerini, koyu mavi ise en düşük değerlerini göstermektedir.

(**) İnternet üzerinden yapılan alışverişler, mektupla/telefonla yapılan alışverişler ve gümrük vergisi ödemeleri ayrı bir harcama kalemi olmayıp, alışveriş yöntemini ifade etmektedir.

Eylül ayında internet üzerinden ve mektupla/telefonla yapılan alışverişlerin payı yüzde 33'tür.

Salgınla birlikte önem kazanan online alışverişler Eylül ayında da yüksek oranda artmıştır; internet üzerinden yapılan alışverişlerin yıllık artışı yüzde 62'ye, mektupla/telefonla yapılan işlemlerinki ise yüzde 46'ya ulaşmıştır. Çevrim içi harcamaların toplam harcamalar içindeki payı Eylül 2020'de yüzde 31 iken, Eylül 2021'de yüzde 33 seviyesine yükselmiştir (Şekil 3 ve Şekil 5).

Şekil 5 - Banka kartı ve kredi kartı ile internet üzerinden veya mektupla/telefonla yapılan harcamaların payı (Eylül 2020 – Eylül 2021), %

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları